

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatio Synoptica De Iudiciis Ad Lib: II. Decretal: Gregorii IX.

Herberstein, Ferdinand von
Tabarelli de Fatis, Donato Vincenzo

Spirens., 1660

6. An testis rogatus rationem sui dicti, eam per aliquem ex quinq[ue] sensibus reddere teneatur, adeò ut non reddita, depositio nulla sit?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11416

sit præsertim in criminalibus. *cap. tuis quaestionibus. cap. nuper 51. h. t.* An remittere iurjurandum Judex possit? Nequaquam. Quid si adversarius consentiat? Verius est hoc casu gratiam iurjurandi fieri posse: cum publicam utilitatem non respiciat, sed solum favorem partis, pro qua testis producitur, itaq; potest remitti: pro ut ordinariè remittitur personis Illustribus, aut in aliqua dignitate, aut officio publico constitutis. *per tex. in cit. cap. tuis quaestionibus*, nisi ageretur de præjudicio publico, aut animarum salute, ut in causâ matrimoniali, aut capitali. *Mascard: lib: 1. q: 5. n. 108. Gail: lib. 1. obs: 101.*

6. Interrogatio aut examen testium, an præsentibus litigatoribus fieri debet? *Communis* est sententia vocã dos quidem, ut videant jurare testes: examen autem secreto fieri debere. *Farin: q. 62. cap. 1. & qu. 80. n. 92. Hotoman: in L. 12. C. de testibus.* Unde Judex assumptis tam producentis articulis, quàm adversæ partis interrogatoriis testes interrogans. i. personas eorum, & conditionem explorare debet: ut cuius ætatis sint, & conditionis, an litigatores

K

tores

tores noverint, & quâ notitiâ vulgari an
 aliâ, an uni parti magis faveant, quam al-
 teri, an unius, aut alterius sint consangu-
 nei, affines, an ex testimonio suo commo-
 dum, vel incommodum sperent. 2. inter-
 rogabit de tempore, loco, visu, auditu,
 credulitate, scientiâ, famâ, certitudine,
 aliisq; similibus causæ circumstantiis *cap.*
cùm causam 37. h. t. 3. de ratione & causa
 sui dicti sive depositionis, aut scientiæ,
 adeo ut si producentis adversarius in suis
 interrogatoriis id fieri iusserit, & exami-
 nator dolo aut negligentia omiserit, ad
 omne interesse parti adversæ teneatur.
Panor. in cap. cùm causam 37. h. t. Sic eti-
 am, si testis interrogatus rationem sui di-
 cti eam non reddiderit, per aliquem ex
 quinq; sensibus, qui negotio, & facto, de
 quo interrogatur, congruat, depositio
 eius præsertim in criminalibus nulla fit.
L. solam C. de testib: Si verò reddiderit, sed
 non probabilem, testimonio eius non
 credetur. *cap. præterea 27 h. t.* Fundamen-
 tum doctrinæ huius est: quia ratio in teste
 dat esse eius testimonio & illud salvat, vel
 destruit, & ideo licet dictum eius per se
 non

non probet, tamen ratio dicti reddita sufficiens probat: ut si dicat. *Scio, quia vidi contenta in articulo fieri.* Contra verò si dicat. *Scio, quia audivi ab alio,* iam deficit ratio, & fundamentum sui dicti, nec probat; quia testimonium de auditu alieno regulariter nullum est *cap. licet 47. h. tit.* Dico de auditu alieno, quia si res auditu perceptibilis sit, & testis de proprio auditu deponat (ut si dicat *Sempronium obligatum esse scio, quia audivi promittentem*) probat: *cap. tam 33. h. t.* debet enim ratio dicti separata esse ab ipso dicto. Et ideo si deponat: *Titium mutuasse scio centum.* pro causa scientiæ dicere debet, *quia vidi eum numerare ex causâ mutui:* non autem dicere, *quia scio:* nam tunc ratio esset eadem cum dicto, atque ita non probaret. **N**ON TENETUR tamen testis de rigore reddere causam suæ scientiæ, nisi expressè, vel implicite interrogetur *cit: L. solam. & ibid: Bald. & colligitur ex cit: cap. cum causam.* quia non debet esse verbosus, nec respondere ad ea, de quibus non rogatur. *Felin: in cit: cap: cum causam:* praterquam in causis criminalibus, &

ubi agitur de factis, quæ solo iudicio intellectus percipiuntur: veluti si testetur aliquem esse sanæ mentis, esse divitem, esse dominum alicuius rei, habere jus decimandi, &c. quod potius iudicio intellectus, quàm aliquo sensu corporeo percipitur Mascard: *de probat: 1376.* nam in iis etiam non rogatus reddere debet causam scientiæ suæ. Abb: *cap. cum causam. col: 3.* quia de supradictis, nudè asserere, potius iudicare est, quam testificari; quod ad testem non pertinet: similiter ut probatione facta per unum testem deferatur iuramentum suppletorium probationis, oportet quod ille testis etiam non rogatus reddiderit causam dicti sui, aliàs non facit plenam probationem.

7. Examine testium ex parte actoris producentis ita peracto, admitti vicissim debet adversarius, aut reus ad probationem objectorū, id est, eorum, quæ in personis testium objecerit: & si ad hæc objecta probanda aliquos testes produxerit, permittitur etiam vicissim actori hos testes ad fidem eorum enervandam, vel minuendam per alios testes reprobare. Ulterius